

КЕМПІНГ-ПОСЛУГИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК УДОСКОНАЛЕННЯ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

©2022 ФУРДАК М. М.

УДК 338.487
JEL: L83; Z31

Фурдак М. М. Кемпінг-послуги як перспективний напрямок удосконалення готельного господарства південного регіону України

Мета статті полягає в дослідженні сучасного стану функціонування кемпінгів як колективних засобів розміщування на півдні України, а також у визначенні перспектив подальшого розвитку там кемпінг-послуг як фактора удосконалення готельного господарства південного регіону України з огляду на його ресурсний потенціал. Вивчаючи, аналізуючи й узагальнюючи науковий доробок вітчизняних учених з питань організації готельного господарства України в цілому та функціонування таких колективних засобів розміщування, як кемпінги зокрема, було зроблено висновки щодо того, що в науковій літературі саме кемпінгам приділено вкрай недостатньо уваги. Так, не висвітлене питання впливу на удосконалення сучасних кемпінг-послуг готельного господарства країни, розвиток і поширення яких наразі продиктовано часом. У ході дослідження висвітлено стан розвитку кемпінгів і спектр кемпінг-послуг, що надаються в розвинених країнах Європи та в США; проведено порівняльний аналіз із зазначеного питання в Україні. Проаналізовано й обґрунтовано, що природні географічні можливості України та її південного регіону сьогодні використовуються неповною мірою для розвитку готельної справи, а кемпінг-індустрія тільки починає формуватися. Визначено ряд стримуючих факторів і ризиків для розвитку ринку кемпінг-послуг в Україні на сучасному етапі. За результатами дослідження зроблено висновки, що запровадження такого специфічного виду туристичного продукту, як кемпінг-послуги, з огляду на природно-рекреаційний ресурс, дозволить удосконалити готельне господарство південного регіону України та вивести його на новий, сучасний рівень відповідно до вимог і викликів сьогодення.

Ключові слова: кемпінг, кемпінг-послуги, готельне господарство, туризм.

Табл.: 3. **Бібл.:** 9.

Фурдак Маргарита Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, Херсонський державний університет (вул. Університетська, 27, Херсон, 73000, Україна)

E-mail: mfurdak84@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0676-4779>

UDC 338.487
JEL: L83; Z31

Furdak M. M. Camping Services as a Perspective Direction for Improving the Hotel Industry in the Southern Region of Ukraine

The purpose of the article is to study the current state of functioning of campsites as collective means of accommodation in the south of Ukraine, as well as to define the prospects for the further development of camping services there as a factor in improving the hotel economy of the southern region of Ukraine, taking into account its resource potential. Studying, analyzing and generalizing the scientific work of domestic scholars on the organization of the hotel industry of Ukraine as a whole and the functioning of such collective means of accommodation as campsites in particular, it was concluded that in the scientific literature precisely the campsites suffered extremely insufficient attention. Thus, the issue of influencing the improvement of camping services as part of the modern country's hotel industry, the development and distribution of which is currently dictated by time, is not covered. In its course, the study highlights the status of campsites development and the range of camping services provided in developed countries of Europe and the USA; a comparative analysis of these issues as to Ukraine is carried out. It is analyzed and substantiated that the natural geographical capabilities of Ukraine, including its southern region, today are used only partially for the development of the hotel business, and the camping industry is just starting to become shaped. A number of deterrents and risks for the development of the camping services market in Ukraine at the present stage are identified. According to the results of the study, it is concluded that the introduction of such a specific type of tourist product as camping services, taking into account the natural and recreational resource, will improve the hotel industry of the southern region of Ukraine and bring it to a new, modern level in accordance with the requirements and challenges of today.

Keywords: camping, camping services, hotel management, tourism.

Tabl.: 3. **Bibl.:** 9.

Furdak Marharyta M. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Hotel, Restaurant and Tourism Business, Kherson State University (27 Universitytska Str., Kherson, 73000, Ukraine)

E-mail: mfurdak84@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0676-4779>

Готельне господарство є однією зі складових індустрії туризму будь-якої країни. Адже якість туристичного сервісу не в останню чергу оцінюється рівнем організації туристичної інфраструктури – матеріальної бази для розміщення споживачів туристичного продукту, якістю та комфортом проживання для туристів. І в нових реаліях українська готельна галузь мала б швидко інтегруватися до євро-

пейських стандартів та стати невід'ємною частиною світового готельного господарства. Слід визнати, що на початку XXI століття міжнародний туризм став таким соціально-економічним і політичним явищем, яке має суттєвий вплив на все світове господарство та зовнішню політику країн у різних кінцях світу. У багатьох країнах туризм, у тому числі в ізний, є основним джерелом надходжень до бюджетів. Так, за да-

ними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), у 83% країн світу туризм входить до п'ятірки найвагоміших експортних галузей, а в 38% – посідає за цим показником перше місце. В Іспанії надходження від галузі туризму складають 25% надходжень від експорту, доходи США – більше 5%, а доходи Туреччини – 20% вартості експорту [1; 2].

Отже, сьогодні туризм є не тільки сферою відпочинку та подорожей, але і важливою галуззю світової економіки. Україна все активніше виходить на внутрішній і світовий туристичний ринок, але різні сегменти вітчизняної туристичної галузі розвиваються нерівномірно. Зокрема, володіючи великим потенціалом рекреаційної та культурно-історичної спадщини, Україна стоїть перед актуальним завданням створення необхідної інфраструктури для розвитку своєї туристичної діяльності та індустрії гостинності в цілому. Водночас, з погіршенням економічної ситуації в країні, різкими валютними коливаннями, а також з огляду на пандемію коронавіруса, яка охопила весь світ і призвела до різкого зниження платоспроможності населення, дедалі все актуальнішою стає потреба в альтернативних бюджетних видах відпочинку потенційних туристів. Зокрема, розвиток такого напрямку в туризмі, як автотуризм, міг би мати вплив на економіку країни та збільшити потік туристів, у тому числі іноземних, для яких наразі найбільш популярним є відпочинок у форматі кемпінг-послуг. Але при цьому індустрія гостинності теж має не відставати в розвитку такого напрямку. Слід наголосити, що для України цей вид туризму поки що залишається досить новим, а кемпінг-індустрія тільки починає формуватися.

Дослідженню ринку туристичних послуг, включаючи готельний бізнес і частково питання кемпінгів, присвячено наукові роботи Н. В. Алісова, А. Ю. Александрової, М. Б. Біржакова, А. Б. Волова, Ю. С. Занько, В. В. Іванова, В. Ф. Кифяка, В. С. Катькало, М. П. Мальської, Г. А. Папіряна, І. Г. Пандяка, Д. П. Стригунової, Л. П. Шматко. Деякі науковці переймаються питаннями саме розвитку кемпінг-послуг в Україні, а саме: Н. В. Бунтова, А. А. Рябев, І. С. Баландіна [3], Л. М. Медведь [4]. Проте по теперішній час практично поза увагою, а тому недостатньо розкритими залишаються питання, що стосуються особливостей організації та технології кемпінг-послуг як засобу розміщення в Україні. Також у наукових публікаціях вітчизняних авторів майже не розглядається організація кемпінгів як перспектива розвитку та вдосконалення готельного господарства регіонів України саме в сучасних реаліях пандемії та економічної нестабільності.

Отже, метою роботи є дослідження сучасного стану функціонування кемпінгів як колективних засобів розміщування на півдні України, а також визначення перспектив подальшого розвитку на цій території кемпінг-послуг як фактора вдосконалення

готельного господарства південного регіону України з огляду на його ресурсний потенціал.

У світовій практиці сучасний етап розвитку готельної справи пропонує споживачеві готельних послуг різноманітний готельний сервіс залежно від цін, що складаються на ринку зазначених послуг і форм діяльності в цьому виді сервісу, які з кожним роком оновлюються. Отже, кемпінги як спеціалізовані заклади розміщення вже знайшли своє місце в сучасній вітчизняній класифікації спеціалізованих закладів розміщення. Слід зазначити, що для кемпінгів функція розміщення не вважається основною, а йде паралельно з іншою спеціалізованою функцією – відпочинку на природі, оздоровлення, проведення дозвілля в колі друзів тощо. Саме слово «кемпінг» походить від англійського «camp» – табір, тобто стоянка табором під відкритим небом. У більш широкому сенсі поняття «кемпінг» можна тлумачити як місце привалу туристів або як організовану стоянку для комфортного відпочинку на відкритому природному просторі. Водночас, кемпінг можна розглядати не тільки як місце, але і як вид організованого відпочинку на лоні природи, далеко від урбанізації. Тобто кемпінг представляє собою осілий відпочинок в організованому таборі з облаштованими комфортними побутовими умовами. У цьому спостерігається відмінність кемпінгу як форми відпочинку від туризму, мета якого – подолання маршруту, а стоянка є лише частиною походу. Разом із тим, кемпінг і туризм можна поєднувати, коли учасники походу долають маршрут до конкретного мальовничого місця і зупиняються там для відпочинку на певний час з однією або кількома ночівлями.

Хоча офіційні статистичні дані з виділенням кемпінгів як окремого засобу розміщування оприлюднено по 2017 р. включно (табл. 1), загальна тенденція щодо їх функціонування в Україні чітко простежується: кількість кемпінгів у 2017 р. знаходилася на рівні 2011 р., середньооблікова чисельність штатних працівників на один кемпінг щорічно зменшувалася (з майже 8 осіб у 2011 р. до менше 3 осіб у 2017 р.) тощо.

Аналіз деяких показників функціонування готельного господарства півдня України у 2019 р. дозволив виявити показову тенденцію (табл. 2).

Так, за 2019 р. у колективних засобах розміщування, розташованих на півдні України, перебувало 11,4% від всіх гостей нашої країни, у тому числі іноземців – 62347, або 7,7%. Із загальної кількості перебування осіб у колективних засобах розміщування питома вага готелів складає в Україні в цілому – 80,2%, у Миколаївській області – 55,4%, в Одеській області – 71,6%, у Херсонській області – 30,5%. Це означає, що в інших засобах розміщування гості зупиняються в середньому по Україні та вищеперерахованих областях у 18,8%, 44,6%, 28,4%, 69,5% випадків відповідно. Тобто, південь України, особливо Херсонська область, надає

Коллективні засоби розміщування (з них кемпінги) в Україні*

Показник		2011 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
КРЗ	усього	4710	4341	4256	4115
	з них кемпінги	12	6	14	12
Кількість осіб, що перебували в закладах, ос.	усього	6050367	5779858	6544759	6661177
	з них кемпінги	8818	5140	8218	7814
Середньооблікова кількість штатних працівників, ос.	усього	89565	70474	70809	68338
	з них кемпінги	93	17	32	32
Доходи від надання послуг, тис. грн	усього	8020629,8	8060069,6	10102461,4	12683950,0
	з них кемпінги	2995,5	2120,6	3120,9	3845,4

Примітка: * – у наступні роки дані щодо кемпінгів не виокремлюються.

Джерело: складено за [5].

Таблиця 2

Перебування осіб у колективних засобах розміщування у 2019 р.

Регіон	Кількість усього	У тому числі в:		З них іноземці	У тому числі в:	
		готелях	інших засобах розміщування		готелях	інших засобах розміщування
Україна, всього	4604935	3693556	911379	812722	795482	17240
Миколаївська	116355	64401	51954	6162	2547	3615
Одеська	306474	219364	87110	54165	49588	4577
Херсонська	104027	31760	72267	2023	1695	328

Джерело: складено за [6].

послуги розміщування не тільки і не стільки в готелях та аналогічних засобах колективного розміщення, а в інших засобах розміщування, зокрема в кемпінгах.

Таким чином, готельне господарство півдня України має зробити певні кроки для свого вдосконалення та забезпечення свого ефективного функціонування.

У цьому контексті вважаємо, що природні географічні можливості регіону сьогодні використовуються неповною мірою для розвитку готельної справи. Маючи на своїй території річки Дніпро та Південний Буг, узбережжя Чорного та Азовського морів, Олешківську пустелю, єдиний в Європі комплекс Зелені Хутори Таврії, розташований на 100 гектарах Таврійського лісостепу серед незайманої природи, безліч успішних виноградарсько-виноробних підприємств, врешті-решт багату історико-культурну спадщину, південний регіон України мав би не тільки успішно розвивати туризм, зокрема «зелений», енотуризм, автотуризм тощо, а й супутню з ним індустрію гостинності, зокрема готельний бізнес. Тому будівництво там достатньої кількості готелів та інших засобів розміщування туристичного класу могло би забезпечити туристичну галузь і вивести готельне господарство півдня України на новий, цивілізований, ефективний рівень. Адаже великі готельні комп-

лекси не орієнтовані на туристів-молодь з невисоким рівнем доходу. Будівництво ж нових готелів і реконструкція наявних хоча й було в усі часи та залишається одним із перспективних і головних напрямів щодо розвитку вітчизняної готельної бази, без інвесторів, у тому числі іноземних, цей процес є неможливим. І хоча вийти на український ринок готельних послуг інвестори могли б, не тільки вкладаючи кошти в будівництво нових об'єктів готельної індустрії, що само по собі наразі є ризикованим у зв'язку з наявністю ряду питань юридичного, економічного та геополітичного плану, а й внаслідок придбання або реконструкції вже наявних готелів, придбання пайової участі, франшизи або укладення контракту, проте зараз практично відсутні приклади виходу великих зарубіжних готельних операторів на ринок України. Отже, для країни організація сучасних цивілізованих кемпінгів і надання кемпінг-послуг є перспективним шляхом удосконалення та розвитку готельного господарства як України в цілому, так і її південного регіону зокрема.

Стан і результати функціонування кемпінгів південного регіону відповідають тенденціям їх діяльності по Україні в цілому: сьогодні в Україні, за експертними оцінками, нараховується не більше десяти облаштованих за європейськими стандартами кемпінгів, усе інше – це не більше, ніж місця для стоянки

автомобілів, які не можуть забезпечити автотуриста всіма необхідними умовами проживання.

Для порівняння – на даний час в Європі 26 000 кемпінгів забезпечує загалом 394 млн ночівель, прибутку тільки за послуги з ночівлі на кемпінг-майданчиках Європи становить 3,6 млрд євро. Крім того, дохід від послуг за харчування, розваги та екскурсійні становить ще 9 млрд євро. У сукупному заліку обіг кемпінгів Європи сьогодні складає близько 12,6 млрд євро [7]. Для України ж цей напрямок залишається ще не досить розвиненим, кемпінг-індустрія тільки починає формуватися, і треба, розуміючи перспективність даного напрямку, докладати ще багато зусиль, щоб вивести наявні вітчизняні кемпінги на достойний, гідний рівень з високим рівнем комфорту.

Окремо слід зазначити, що організація кемпінг-послуг має ряд відмінностей та особливостей порівняно із іншими закладами розміщування:

- 1) більше можливостей і варіантів вибору земельної ділянки під кемпінг за максимально прийнятних цін внаслідок відсутності необхідності капітального будівництва та пов'язаних з ним технічних, екологічних, інших вимог;
- 2) значно менш витратний стан будівництва порівняно зі спорудженням готелів, костелів, інших засобів розміщування внаслідок відсутності потреби в багатьох узгодженнях, експертизах тощо, що, своєю чергою, приваблює інвесторів;
- 3) є можливість за мінімальних витрат організувати кемпінг на базі наявного готельного комплексу або бази відпочинку, що не експлуатуються;
- 4) потреба в мініальному штаті працівників, отже, більша вірогідність укомплектування штату саме кваліфікованим персоналом;
- 5) відсутність залежності від громадського транспорту;
- 6) організація кемпінг-послуг має важливе соціальне, екологічне та природоохоронне значення як формат, що розвиває доступний сімейний відпочинок, автотуризм, екотуризм, а також супутню їм інфраструктуру.

Досвід європейських країн показує, що кемпінг як засіб розміщування, за умов певного культурного та природного оточення, є дестинацією для автотуристів. Тому в Європі кемпінги, як правило, – це багатofункціональні комплекси, що надають туристу повний спектр послуг. Статистика показує, що автотурист в Європі здійснює протягом року 3–4 поїздки, половина з яких припадає на тривалі поїздки на великі відстані. Звичайно ж, досягнення такого рівня розвитку автотуризму в Європі та США стало можливим внаслідок одночасного збільшення площі якісного дорожнього покриття, розвитку придорожньої

інфраструктури, і в тому числі будівництва кемпінгів та проведення правильної маркетингової політики у сфері туризму. Синергетичний ефект усіх перерахованих вище компонентів реалізувався у формуванні та поступовому розвитку кемпінг-індустрії в сучасному світі, але цей довготривалий процес зайняв близько 20 років. В Україні ж поштовхом до розвитку «кемпінгового» руху стало Євро-2012, коли навколо приймаючих міст організовувалися наметові містечка для вболівальників. Кемпінги «Київ-Кемп», «Парк «Київська Русь», «Litvinovka Entertainment», «Аркада», «Піски», «Дубовий гай» були розраховані на розміщення від 0,5 до 2 тис. туристів кожен, але під час чемпіонату виявилися незавантаженими (для прикладу – в Київській області середнє завантаження кемпінгів було менше 30%). Проте частина їх власників сьогодні продовжують розвивати цей бізнес, керуючись можливістю зайняти порожню нішу на ринку гостинності. Водночас «кемпінгова» готельна пропозиція в Україні надзвичайно мала. Для порівняння – якщо в Україні кемпінгами з натяжкою можна назвати близько 30 організованих майданчиків (за даними Української федерації кемпінгу, караванінгу й автотуризму), то в одній лише Німеччині кількість таких об'єктів різного формату перевищує 4 тис. од., а обсяг їх послуг складає 9,5 млрд євро на рік. За даними Європейської Федерації Асоціацій кемпінгів і парків відпочинку, яка об'єднує національні асоціації 21 країни Європи та більше 20 тисяч кемпінгів, кемпінги сьогодні є найбільш розгалуженою та затребуваною туристичною мережею в Європі, що мають в арсеналі 10,8 млн місць для відпочинку, що більше, ніж у готелях на 2 млн місць. При цьому в кемпінгах бажають ночувати 25% європейських туристів» [7]. У вітчизняній же практиці кемпінг найчастіше не оснащується обладнанням, що необхідне для нормального життєзабезпечення людини.

Зазначимо ще раз, що Україна, і особливо її південний регіон, дуже багата на мальовничі місця, що мало б позитивно впливати на розвиток туризму, зокрема автотуризму, та потребу в організації таких типів розміщення, як кемпінги. Але якщо в Європі на сьогодні мережа кемпінгів достатньо розгалужена, то в Україні ця інфраструктура тільки починає налагоджуватися, відповідно, цей напрямок у туризмі та готельному господарстві в Україні тільки починає розвиватися. Зокрема, кемпінги з усіма вигодами організовано переважно в місцях, де паралельно забезпечено різні види активного відпочинку, наприклад кемпінг «Білий Бізон» на Дністрі. У цьому кемпінгу надається можливість проживати у своєму наметі та користуватись обладнаним душем, організоване харчування в ідальні, є місце для підзарядки пристроїв. В інших же кемпінгах, яких переважна більшість у країні, це або просто місце, облаштоване для встановлення наметів з мінімальними вигодами на ого-

родженій території, або взагалі стихійний кемпінг, де люди безкоштовно встановлюють намети, але і послуг ніяких не мають. На жаль, в Україні наразі цей різновид найбільш поширений. Зокрема, у табл. 3 відображено характеристики деяких кемпінгів півдня України для порівняльного аналізу.

Як видно з табл. 3, рівень сервісу та комфорту в наведених кемпінгах далекий від ідеального. Водночас, згідно з експертними оцінками, Україна має не менше 2 тисяч одиниць територій, придатних для розміщення кемпінгів. Становлення та розвиток автотуризму та кемпінг-послуг в Україні, зокрема в її

Таблиця 3

Кемпінги півдня України

Назва, місце розташування	Опис	Вартість	Переваги	Недоліки
Херсонська область				
с. Красне	Є молоді хвойники, бетонна огорожа, наявні вода, туалет, місце для сміття, електрика. Море мілке, пляж під урвищем зі сходинами, вузький та усланий водоростями	70 грн	Хвоя, вартість, комфорт	Мілке море
Кемпінг «Чайка», с. Лазурне	Велика територія, огорожена та чиста. Є душ, туалет, умивальник, питна вода, місце для сміття. Пляж широкий, піщаний, є навіси, урни, роздягальні, кафе. Море глибоке, вхід пологий, дно рівне	60 грн парковка, 100 грн палатка	Чисте глибоке море, гарний пляж	Велика відстань до центру курорту
Острів Джарилгач	Найбільше наметове містечко. (буває до 1,5 тис. наметів). Ділянка між маяками та причалом – платна. Є кафе, туалет, душ і питна вода. Вся інша територія безкоштовна. Море чисте, пісок білий і м'який	50 грн за палатку	Чисте море, багатокілометровий пляж з білим піском	Немає під'їзду для авто, лише по воді, недешевий трансфер
Миколаївська область				
Автокемпінг в Очакові	Найбільш дешевий організований автокемпінг. Багато дерев, тінь для палаток і авто, є туалет, душ, питна вода, кіоски, кафе. Пляж широкий, піщаний. Море гарне, але якщо вітер з лиману, з'являється сміття	Палатка 30 грн, парковка 30 грн	Зелена територія, низька вартість, хороший пляж	Поруч військова частина, порт
Кемпінг «Тетрис», с. Рибаківка	Зелена територія, тінь, є туалет і душ від сонця, питна вода. Огорожа, контроль в'їзду. Пляж широкий, піщаний, море чисте	Автомобіль з наметом 250 грн	Хороший пляж і море	Висока вартість
Кемпінг «Кримський дворик», с. Рибаківка	Є туалет, душ, питна вода. Пляж широкий, піщаний, море чисте	Автомобіль з наметом 250 грн	Хороший пляж і море	Висока вартість
Стихійний кемпінг, с. Рибаківка	1 лінія, тут же пляж. Установку наметів і в'їзд автомобілів ніхто не контролює. Туалет, душ, питна вода – відсутні. Море чисте, пляж піщаний, широкий	Безкоштовно	Море, пляж	Відсутність будь-якого комфорту
Одеська область				
Дикий кемпінг, с. Кароліно-Бугаз	Палатки на широкому пляжі з мілким піском, обладнаної санітарної зони немає. Є магазин	Безкоштовно	Море, пляж	Відсутність будь-якого комфорту
Наметове містечко, смт Затока	Намети розбивають на широкому пляжі, є туалет, сміттєві баки, питна вода. Дерев мало	50 грн з машини	Море, вартість	Мало рослинності
Автокемпінг, с. Курортне	Є туалет	80 грн	Дуже красивий берег, море	Мало комфорту
Кемпінг «Блакитна бухта», с. Лебедівка	Розташований у лісовому масиві, є туалет, душ, вивіз сміття, зарядка гаджетів, спортмайданчики, питна вода, дуже красиве місце	100 грн з особи	Комфорт, красиві місця	

Джерело: складено за [8].

південному регіоні, могли б надати внутрішньому вітчизняному туризму більш цивілізований характер і збільшити товарообіг туристичної галузі, що особливо актуальним стає в умовах пандемії та закриття зовнішніх кордонів. Тому сьогодні внутрішній туризм для України мав би стати важливим фактором соціально-економічного розвитку як усередині держави, так і в її зовнішньоекономічній діяльності. А в умовах реалій і викликів сьогодення активний розвиток автомобільного туризму та пов'язаних з ним кемпінг-послуг могли б стати чинником значного позитивного впливу на економіку країни.

Разом із тим, є ряд стримуючих факторів для розвитку автотуризму та ринку кемпінг-послуг в Україні. На теперішній час основними з них є:

- 1) відсутність спеціалізованої інфраструктури для автотуристів (належним чином обладнані кемпінги, кемпінг-стоянки);
- 2) недостатня інформаційна підтримка та реклама;
- 3) наявні адміністративні бар'єри;
- 4) відсутність галузевих стандартів;
- 5) неузгодженість дій усіх компонентів індустрії кемпінг-послуг.

Основними та першочерговими діями для закладення та розвитку даного сегмента ринку гостинності ми вважаємо створення в Україні мережі сучасних кемпінгів і кемпінг-стоянок, що відповідають передовим європейським вимогам і стандартам. Створення такої мережі було б доцільно починати з найбільш популярних туристичних центрів, як-то південь України, західний регіон тощо, в подальшому поширюючи практику і досвід на інші перспективні в туристичному значенні регіони країни. Тому дуже важливо досліджувати досвід європейських країн, де цей вид туризму популярний і розвинений, і організувати його з урахуванням вітчизняної специфіки.

Слід розуміти, що організація та технологія надання послуг у кемпінгах має свої ризики, які є особливими саме для цього виду розміщування. Передусім це залежність від погодних умов, на що ніяк не можна вплинути. Холодне, дощове літо, як це було на півдні України у 2021 р., значно негативно вплинуло на кількість бажаючих відпочивати в наметах, а отже, витрати на функціонування деяких кемпінгів не окупилися доходами. Крім того, на початковому етапі організації кемпінгу необхідно виважено визначити підприємницький потенціал того місця, де планується розбити кемпінг, – наскільки це колоритне місце, близькість його до річки або моря, наявність цікавих екскурсійних об'єктів тощо. Помилка з вибором місця для кемпінгу може вартувати фінансових результатів бізнесу. Парадоксально, але стабілізація економічної ситуації в країні, зростання рівня життя населення також можуть не сприяти збільшенню кількості бажаючих відпочивати в кемпінгах і несуть ризики для

даного виду бізнесу. Крім того, особливістю ефективного функціонування таких засобів розміщування, як кемпінг, є правильна цінова політика – слід розуміти, що в кемпінгах ціна розміщування має бути нижчою, ніж на базах відпочинку економ-класу, але водночас приносити дохід.

Пандемія коронавірусу, яка має місце протягом 2020–2022 рр., спонукає людей знаходити альтернативні безпечні види відпочинку й оздоровлення, і кемпінг у даному випадку дуже виграє серед закордонних поїздок, відпочинку в санаторіях та інших багатолюдних закладах, особливо де передбачено загальне харчування. Водночас треба розуміти, що без втручання держави, державної підтримки та державного регулювання процес масштабного розвитку індустрії гостинності та кемпінг-послуг як її складової в Україні неможливий. Першою ластівкою в цьому напрямку можна вважати запланований на 2022 р. старт Програми з облаштування необхідної туристичної інфраструктури в пілотних національних природних парках, з метою створення умов для комфортних подорожей і відпочинку в країні. Серед пропозицій пілотних проектів національних природних парків (як-то НПП «Святі Гори», НПП «Подільські Товтри», НПП «Карпатський», Карпатський біосферний заповідник, НПП «Голосіївський») знайшли своє місце і парки півдня України – НПП «Джарилгацький» в Херсонській області та НПП «Сколівські Бескиди» в Одеській області. Першочерговими заходами планується забезпечити національні природні парки транспортною інфраструктурою (автомобільними дорогами, автобусними зупинками, залізничними й автобусними вокзалами), паркінгами, локаціями для відпочинку, і в тому числі майданчиками для кемпінгу, трейлерних парків, розробити планування маркованих маршрутів, туристичних і зелених стежок, а також створити айдентики парків і запуск їх промокампаній [9].

ВИСНОВКИ

Україна, будучи унікальною країною з неповторним природно-кліматичним потенціалом і багатою культурною спадщиною, має всі ресурси та можливості стати конкурентоспроможною туристичною країною із ефективним, високорозвиненим готельним господарством. В умовах пандемії COVID-19, що охопила весь світ, на перший план виходять пошуки нових альтернативних видів туристичного продукту. Для України таким новим, не повною мірою розвиненим, але перспективним видом туризму та туристичних послуг, є кемпінг-послуги, які в розвинених туристичних країнах Європи та США вже давно набули рівня багатфункціональних комплексів, що надають туристам повний спектр послуг. Південний регіон України, зважаючи на свій природний ресурс, як ніякий інший підходить для організації та розвитку

кемпінг-індустрії, що, безумовно, сприятиме вдосконаленню функціонування готельного господарства регіону. Незважаючи на те, що організація кемпінг-послуг має ряд відмінностей, стримуючих факторів і ризиків по відношенню до інших закладів розміщення, запровадження такого специфічного виду туристичного продукту, в поєднанні з рекреаційним потенціалом, дозволить удосконалити та вивести готельне господарство південного регіону України на новий, сучасний рівень відповідно до вимог і викликів сьогодення. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. UNWTO World Tourism Barometer. 2017. Vol. 15. URL: [https://www.ttr.tirol/sites/default/files/2017-11/UNWTO%20Barometer%20Vol.%2015%20\(Oktober%202017\).pdf](https://www.ttr.tirol/sites/default/files/2017-11/UNWTO%20Barometer%20Vol.%2015%20(Oktober%202017).pdf)
2. Бунтова Н. В. Міжнародний досвід розвитку ринку гостинності у форматі кемпінг-послуг та його значення для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. Вип. 13. Ч. 1. С. 36–39. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/15761/1/МІЖНАРОДНИЙ%20ДОСВІД%20РОЗВИТКУ%20РИНКУ%20ГОСТИННОСТІ.pdf>
3. Рябев А. А., Баландіна І. С. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку кемпінгів у Харківському регіоні. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2017. № 3. Т. 1. С. 97–103. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/476897.pdf>
4. Медведь Л. М. Перспектива розвитку кемпінгів в Україні // Сучасний стан та тренди розвитку фінансово-економічних відносин на мікро- та макrorівнях, маркетингові та логістичні стратегії : матеріали II Міжнародної спеціалізованої наукової конференції (м. Івано-Франківськ, 11 червня 2021 р.). Вінниця : Європейська наукова платформа, 2021. С. 42–44.
5. Статистичний щорічник України за 2018 рік / Державна служба статистики України. Житомир : Бук-Друк, 2019. 482 с. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf
6. Статистичний щорічник України за 2020 рік / Державна служба статистики України. Київ, 2021. 455 с. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Yearbook_2020.pdf
7. Ключівський Ю. В. Караванінг та кемпінги в Україні. URL: http://iaseed.eu/caravanning_camping_ukraine/
8. Маджумдар О. На березі під спів пташок: кращі місця України для відпочинку на природі // РБК-Україна. 26.05.2121 р. URL: <https://travel.rbc.ua/ukr/show/beregu-penie-ptits-luchshie-mesta-ukrainy-1622026636.html>
9. У 2022 році розпочнеться будівництво туристичної інфраструктури для Національних природних парків України // Урядовий портал. 26.11.2021 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/u-2022-roci-rozpochnetsya-budivnictvo-turistichnoyi-infrastrukturi-dlya-nacionalnih-prirodnih-parkiv-ukrayini>

REFERENCES

- Buntova, N. V. "Mizhnarodnyi dosvid rozvytku rynku hostynnosti u formati kempinh-poslugh ta yoho znachennia dlia Ukrainy" [International Experience of Outdoor Hospitality Sector and Its Importance for Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, iss. 13, part 1 (2017): 36-39. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/15761/1/МІЖНАРОДНИЙ%20ДОСВІД%20РОЗВИТКУ%20РИНКУ%20ГОСТИННОСТІ.pdf>
- Kliuchivskiy, Yu. V. "Karavanh ta kempinh v Ukraini" [Caravanning and Camping in Ukraine]. http://iaseed.eu/caravanning_camping_ukraine/
- Madzhumdar, O. "Na berezi pid spiv ptashok: krashchi mistsia Ukrainy dlia vidpochynku na pryrodі" [On the Shore under the Singing of Birds: The Best Places in Ukraine for Outdoor Recreation]. *RBK-Ukraina*. May 26, 2121. <https://travel.rbc.ua/ukr/show/beregu-penie-ptits-luchshie-mesta-ukrainy-1622026636.html>
- Medved, L. M. "Perspektyva rozvytku kempinhiv v Ukraini" [Prospects for the Development of Campsites in Ukraine]. *Suchasnyi stan ta trendy rozvytku finansovo-ekonomichnykh vidnosyn na mikro- ta makrorivniakh, marketynhovi ta lohystichni stratehii*. Vinnytsia: Yevropeiska naukova platforma, 2021: 42-44.
- Riabiev, A. A., and Balandina, I. S. "Analiz suchasnoho stanu ta perspektyvy rozvytku kempinhiv u Kharkivskomu rehioni" [The Analysis of the Current State and Development Prospects of Campings in the Kharkiv Region]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*, no. 3, part 1 (2017): 97-103. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/476897.pdf>
- "Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2018 rik" [Statistical Yearbook of Ukraine for 2018]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Zhytomyr : Buk-Druk, 2019. http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf
- "Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2020 rik" [Statistical Yearbook of Ukraine for 2020]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Kyiv, 2021. http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Yearbook_2020.pdf
- "U 2022 rotsi rozpochnetsia budivnytstvo turystychnoi infrastruktury dlia Natsionalnykh pryrodnykh parkiv Ukrainy" [In 2022, the Construction of Tourist Infrastructure for the National Natural Parks of Ukraine Will Begin]. Uriadovyi portal. November 26, 2021. <https://www.kmu.gov.ua/news/u-2022-roci-rozpochnetsya-budivnictvo-turistichnoyi-infrastrukturi-dlya-nacionalnih-prirodnih-parkiv-ukrayini>
- "UNWTO World Tourism Barometer. 2017". [https://www.ttr.tirol/sites/default/files/2017-11/UNWTO%20Barometer%20Vol.%2015%20\(Oktober%202017\).pdf](https://www.ttr.tirol/sites/default/files/2017-11/UNWTO%20Barometer%20Vol.%2015%20(Oktober%202017).pdf)